

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ชีวิตในวัยเด็ก เป็นช่วงชีวิตที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ เพราะ เป็นช่วงพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ความนึกคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กจึงควรได้ใช้ชีวิตในระยะนี้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข (พูนสุข บุญสวัสดิ์, 2532)

กิจกรรมส่วนใหญ่ในชีวิตของเด็กคือ การเล่น จากการเล่นเด็กจะได้ใช้ประสาทรับความรู้สึกและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมรอบตัว ช่วยให้เด็กรู้จักใช้ความคิด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงได้ พร้อมทั้งนั้นเด็กจะได้รับความสนุกสนานและมีความสุขในการเล่นของเด็ก คือ การทำงานและการเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลา การเล่นจึงเป็นวิธีการที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ในเด็กเล็ก ๆ การเล่นของเด็กคือ การเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ การเล่นยังเป็นการเร่งเร้าให้เกิดพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและให้ความเพลิดเพลินไม่รู้จักเบื่อแก่เด็กด้วย (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา อ้างถึงใน พิกุล ประเสริฐศรี, 2528)

ของเล่นเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อการเล่นของเด็ก ของเล่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเล่น เด็กมักจะได้รับของเล่นเป็นรางวัลเพราะ ความดี หรือความฉลาด หรือไม่กี่ในโอกาสคล้ายวันเกิด ของเล่นที่เด็กชอบและหลงใหลจะเปรียบเสมือนเพื่อนของเด็ก ธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็กมีผลให้เด็กเบื่อหน่ายของเล่นที่ซ้ำซาก และมีความต้องการความแปลกใหม่การตระหนักถึงคุณค่าของการเล่น และวัตถุประสงค์ประกอบของเล่น ตลอดจนความต้องการที่จะช่วยให้พ่อแม่เข้าใจพัฒนาการเด็กในช่วงวัยต้นของชีวิต เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับลูกด้วยการจัดกิจกรรมและการใช้วิธีการอันหลากหลาย จึงทำให้เกิดความคิดที่จะจัดห้องสมุดของเล่นขึ้นในหลายประเทศ ในประเทศฝรั่งเศส ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฮิมของเล่นขึ้นเพื่อเด็กจะได้เลือกของเล่นที่ต้องการเล่นด้วยตนเอง การเลือกของเด็กนี้เป็นไปอย่างอิสระโดยไม่ต้องรอคอยโอกาสพิเศษต่าง ๆ หรือผลการสอบ การให้เด็กได้มีโอกาสฮิมของเล่นด้วยตนเองเป็นการปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับเด็กของเล่นที่นำมาคืนจะต้องอยู่ในสภาพดี และผู้ฮิมจะได้เรียนรู้การเป็นเจ้าของของเล่นชั่วคราวที่

ต้องใช้ร่วมกับผู้อื่น (ทัศนีย์ ธรรมานนท์, 2529)

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีองค์การหลายแห่งที่จัดโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และเด็กยืมของเล่น เช่น The Toy Library Parents and Children Learning with Toys ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดย The Early Childhood Division of the Far West Laboratory for Education Research and Development โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดห้องสมุดของเล่น 4 ประการ ได้แก่

1. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในตนเอง ในอันที่จะช่วยบุตรให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ
2. การสนับสนุนพัฒนาการทางสติปัญญาของบุตรด้วยการใช้ของเล่นและการเรียนรู้เป็นเรื่อง ๆ เช่น ของเล่นประเภทที่ถูกออกแบบสำหรับใช้ทักษะมโนทัศน์ หรือ ความสามารถ ในการแก้ปัญหาเฉพาะอย่าง
3. การให้ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถทางสติปัญญาของเด็กด้วยการปรับปรุงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตร
4. การให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทของคนในกระบวนการตัดสินใจด้านการศึกษาของบุตร

จอห์นสัน และมอริส (Johnson and Morris, 1978) ได้กล่าวไว้ว่า ใครก็ตามที่ทำงานกับเด็กไม่ว่าในระบบหรือนอกระบบโรงเรียนล้วนมีอิทธิพลกับการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น โดยเฉพาะพ่อแม่ซึ่งเปรียบเสมือนครูคนแรก นักการศึกษาจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพที่ยิ่งใหญ่อันหนึ่งของเด็กและครอบครัวโดยการให้บริการแก่เด็กปฐมวัยและพ่อแม่ในลักษณะต่างๆ เช่น บริการห้องสมุดโรงเรียน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (2510-2520 ใน สมุดมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2527) ได้มีพระราชดำรัส ตอนหนึ่งว่า "ข้าพเจ้าอยากให้เราห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภทสำหรับประชาชน หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว การให้ความรู้และความบันเทิงแก่เด็ก ๆ จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่

รอบรู้ มีธรรมชาติประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาที่จะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร"

ห้องสมุดสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่า คือ ห้องสมุดของเล่นในแต่ละแห่งจะมีลักษณะเฉพาะตัว มีความหลากหลายที่ครอบคลุมถึงการจัดการ การดำเนินงานของห้องสมุดนั้น ๆ และไม่มีรูปแบบเฉพาะเจาะจงเช่นเดียวกับที่ พิกุล ประเสริฐศรี (2527) ได้กล่าวว่า การจัดห้องสมุดของเล่นอาจทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานที่แต่ละแห่ง

มินซ์ (Mintz 1990 : 45) กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดของเล่น หมายถึง สถานที่ซึ่งส่งเสริมการพัฒนาเด็กและครอบครัวด้วยการจัดบริการให้ยืมหนังสือและของเล่นแก่เด็กเพื่อนำกลับไปใช้ที่บ้านและนำมาคืนเมื่อถึงเวลาที่กำหนด

ห้องสมุดของเล่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์โดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ปกครอง เข้าใจถึงความต้องการทางธรรมชาติ ขั้นตอนและพัฒนาการของเด็ก
2. ช่วยให้ผู้ปกครอง ตระหนักถึงคุณค่า การเล่นและการจัดกิจกรรมการเล่นด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. รวบรวม และคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ ของเล่นและวัสดุทางการศึกษา ซึ่งเน้นการกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
4. ช่วยพ่อแม่ และผู้ปกครองในเรื่องการคัดเลือกของเล่น และวัสดุสำหรับเล่นอย่างเหมาะสมสำหรับกับเด็กแต่ละวัย
5. ช่วยให้ผู้ปกครอง และเด็กได้มีโอกาสยืมของเล่นไปใช้ที่บ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระด้านการเงิน
6. ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา
7. ช่วยส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และเด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
8. ช่วยสร้างความเข้าใจ และกระตุ้นพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัย (พิกุล ประเสริฐศรี 2527 : 40 - 48)

กิจกรรมภายในห้องสมุดของเล่นยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปอย่างมีความสุขพร้อมทั้งเป็นการขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดในการรู้จักโลกภายนอก และช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับความเข้าใจในการส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมให้กับลูก ได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินรวมทั้งความใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครองนอกจากนี้ห้องสมุดของเล่นยังเป็นบ่อเกิดแห่งการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กในด้าน

ภาษา ได้แก่ การปลูกฝังนิสัยการรักการอ่าน การรักหนังสือ การมีพัฒนาการทางภาษา ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ซึ่งได้จากกิจกรรมที่ห้องสมุดของเล่นจัดขึ้น

สังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบ การรู้จัก และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

ความมีระเบียบวินัย การรู้จักแบ่งปัน การให้ความร่วมมือต่อส่วนรวม

นับได้ว่าสิ่งที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งสำคัญควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กตั้งแต่วัยในระดับปฐมวัย โดยการร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการช่วยส่งเสริมให้ลูกได้รับการเรียนรู้ ทั้งนี้ห้องสมุดของเล่นช่วยให้เกิดประโยชน์ทั้งตัวเด็กและผู้ปกครองด้วย ห้องสมุดจะช่วยอำนวยความสะดวกทั้งด้านการทำกิจกรรม และความเพลิดเพลินของเด็ก เด็กได้ประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ จากห้องสมุด เด็กได้ฝึกฝน อบรม และบ่มนิสัยที่ดีหลายประการ เช่น นิสัยใฝ่หาความรู้ที่เหมาะสมกับวัย รู้จักรักษาสมบัติทั้งของตัวเองและของสาธารณะ ช่วยฝึกนิสัยให้คิดตัวไปจนโต นอกจากนี้เด็กยังได้มีโอกาสพบปะทำงานร่วมกัน ได้รู้จักและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และยังได้ประสบการณ์เพิ่มเติมขึ้นด้วย (สมจิตร์ สร้อยสุริยา, 2500)

ความรู้และประสบการณ์ในวัยทารกเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะมีการพัฒนาต่อไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ วัยนี้จึงเป็นวัยที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมทางภาษา สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาของเด็กโดยเริ่มตั้งแต่ที่บ้าน พ่อแม่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูก เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลสำคัญในการเสริมสร้างความพร้อมทางภาษาให้แก่เด็ก และท้ายที่สุดคือห้องสมุดซึ่งจะเป็นชุมชนที่อันมีความหาศาลของเด็กโดยมีผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก การที่เด็กมีโอกาสได้ดูได้เห็นหนังสือ จะเป็นการสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาภาษาโดยเฉพาะความพร้อมทางการอ่าน เช่น เข้าใจว่าจะต้องอ่านจากซ้ายไปขวา จากหน้า

ไปหลัง และจากบนลงล่าง (กลุ่มจิตต์ พลายเวช, 2526)

เมื่อวันจันทร์ที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2527 อธิบดีกรมการศึกษาเอกชนได้กล่าวเปิดการประชุมสัมมนา เรื่องบทบาทของเครื่องเล่นกับงานห้องสมุดในประเทศไทย ในการสัมมนาครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับห้องสมุดของเล่น ว่าเป็นส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาในเรื่อง การศึกษาตลอดชีวิตในเรื่องของการคิดในการพัฒนาของเล่นให้กับเด็กซึ่งเป็นกำลังสำคัญของ ประเทศการมีส่วนร่วมของชุมชนการใช้วัสดุท้องถิ่นให้ได้ประโยชน์สำหรับเด็กในชุมชนนั้น ๆ มาก ที่สุด (ศูนย์วิจัยเพื่อการศึกษา กรมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ 2529:70-72)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องใช้วิธีการสอบแบบเล่นปนเรียน และเด็ก วัยนี้เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ด้วยรูปธรรม ดังนั้นการจัดห้องสมุดของเล่นจึงมีส่วนช่วยให้เด็กได้มีโอกาส เล่นพร้อมกับการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการเล่นด้วย และยังมีส่วนให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เข้ามามี ส่วนร่วมด้วย ห้องสมุดของเล่นจึงจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย (ชุตินา สัจจานนท์, 2529)

การเล่นของเด็กในห้องสมุดของเล่นแตกต่างจากการเล่นในห้องเรียนปกติ คือ การ เล่นในห้องเรียนนั้นเป็นการเล่นปนเรียน แต่การเล่นในห้องสมุดของเล่นเป็นการเปิดโอกาสให้ เด็กเล่นเพื่อสนุกเพลิดเพลิน คิดพิจารณา สังเกต ตัดสินใจ และที่สำคัญคือ ให้เด็กมีความสุข เช่น ห้องสมุดของเล่นที่วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ จัดเพื่อให้นักอนุบาลใช้บริการ ให้ผู้ปกครอง นัก ศึกษาครูงาน และให้บริการแก่ผู้ปกครอง ผู้ปกครองสามารถยืมของไปให้ลูกเล่นที่บ้านได้ (พิบูล ประเสริฐศรี, 2528)

ผู้วิจัยเห็นว่า ห้องสมุดของเล่นมีประโยชน์อย่างมากสำหรับเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ โดยจะจัดห้องสมุดของเล่นให้มีกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมส่งเสริมความพร้อมทางภาษา ดังที่ The National Parent Teacher Association (อ้างถึงใน อาภาพิตร พลพุทธพงษ์ 2533 : 22-24) เสนอ ไว้ว่า พ่อแม่เปรียบเสมือนครูคนแรกของเด็กที่จะช่วยวางพื้นฐานต่าง ๆ สำหรับเด็ก พ่อแม่ ควรปลูกฝังความอยากอ่านหนังสือ โดยโน้มน้าวให้เด็กเห็นว่าเราอ่านหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน ให้ได้มาซึ่งความรู้ ความอยากอ่านหนังสือนี้ต้องปลูกฝังตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ก่อนหน้าที่ลูกจะเข้าโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เชื่อว่า กิจกรรมที่ดีที่สุดในการพัฒนาการตอบสนอง และการเรียนของเด็ก่อนวัยเรียน คือ การอ่านออกเสียง การเล่นเกมซึ่งเกี่ยวกับตัวอักษร เสียงและพยัญชนะสร้างความเพลิดเพลินด้วยการเล่านิทาน การวาดภาพ และเล่นละคร เช่นเดียวกัน นายแพทย์ประเวศ วะสี (2533) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด และเรียนด้วยความสนุกถ้าทำให้การอ่านหนังสือเป็นเรื่องสนุก เด็กจะชอบเรียน มีความสุขและได้รับการพัฒนาทางสติปัญญาด้วย

การศึกษาระดับปฐมวัยในกลุ่มอายุ 0-3 ปี ไม่มีรูปแบบการศึกษาที่แน่นอน โดยส่วนใหญ่แล้วมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาเด็กในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมซึ่งจัดในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการดูแล การจัดกิจกรรมภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นกิจกรรมที่เล่นปนเรียนซึ่งต่างจากกิจกรรมภายในห้องสมุดของเล่น คือ การที่เด็กสามารถเลือกวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนองตอบต่อการเรียนรู้ของเด็กได้เอง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตามเอ็กทิภาพของเด็กแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของความพร้อมทางภาษา

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การพัฒนาภาษานั้นจำเป็นต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการรับส่งข้อมูล ทักษะทั้ง 4 นี้ จึงควรได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน การพัฒนาความพร้อมทางภาษาที่ดีควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และการกระทำกิจกรรมโดยการจัดเตรียมประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก ได้แก่ กิจกรรมการเล่าเรื่องจากรูปภาพ เรื่องเล่า คำคล้องจอง ดังที่ จรรยา สุวรรณทัตและคณะ (Suvannathat and others, 1985) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงนั้นต้องเป็นไปพร้อมกับรูปภาพ เด็กจะเรียนรู้เสียงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เหตุการณ์ และการกระทำ หนังสือที่มีรูปภาพประกอบสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการเล่า ยิ่งไปกว่านั้นรูปภาพ และภาพวาดสามารถแสดงให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ในวิธีการที่แตกต่างกันได้ ทำให้เด็กเข้าใจง่าย และชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งเป็นการส่งเสริมการฟังและการอ่านให้กับเด็ก

การเล่นของเล่น เป็นการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์การรู้จักเรียกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาจัด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทที่ 1 คือ

แท่งไม้ บล็อก ประเภทที่ 2 รูปจำลอง ได้แก่ ตุ๊กตา ชุดเครื่องครัว เครื่องใช้ภายในบ้าน ของเล่นทั้ง 2 ประเภทนี้ช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถจำ และเรียกชื่อวัตถุได้ง่ายขึ้น เป็นการ ส่งเสริมทักษะการพูด นอกจากการเล่นของเล่นแล้ว การละเล่นที่มีบทหรือประกอบซึ่งเป็นการ ละเล่นไทยสามารถช่วยให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน ได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อ การ ช่างสิ่งเกิด ไหวพริบ พร้อมกับการส่งเสริมการฟัง และการพูดในขณะที่เล่นให้กับเด็กปฐมวัยอีกด้วย

กิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมความพร้อมทางภาษาในการเขียน จะเป็นกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ มือ และตา ได้แก่ กิจกรรมวาดรูป และระบาย สี เช่น วาดภาพด้วยนิ้ว หยดสี ลอก-พิมพ์รูป จับคู่สี กิจกรรมปั้น กิจกรรมพับ ปะ ตัด ฉีกกระดาษ (กรมวิชาการ 2521, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525) เช่นเดียวกับ เฮวพา เดชะคุปต์ (2528) กล่าวไว้ว่า เด็กควรได้ประสบการณ์ที่จำเป็นในการ เขียน โดยการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กจะได้ฝึกกล้ามเนื้อ และฝึกการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมือและตาจากการปั้นดินเหนียว พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ ใช้สีเทียน สีน้ำ การปะภาพ การวาดภาพ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถจัดไว้ในกิจกรรมศิลปะได้

การพัฒนาไปพร้อมกันในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนโดยการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศ เพื่อเป็นการส่งเสริมความพร้อมทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยได้ใช้ห้องสมุดของเล่น เป็นสถานที่ที่สามารถให้เด็กเข้าไปร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาความพร้อมทางภาษาได้เป็นอย่างดี นอกจากกิจกรรมการเล่าเรื่อง การเล่นของเล่น และกิจกรรมศิลปะแล้ว กิจกรรมส่งเสริม การให้ความรู้ผู้ปกครองในการปฏิบัติสัมพันธ์กับบุตร ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สามารถให้ผู้ปกครองและบุตร เข้ามาร่วมกิจกรรมกับห้องสมุดของเล่น ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองและบุตร ในด้านการ ส่งเสริมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับบุตรด้วย

2. กิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และบุตร จิราภรณ์ มีสมทรัพย์ (อ้างถึงใน จินตนา บัณฑุวงศ์ 2531 : 5) ได้กล่าวว่า วิธีการที่แม่ปฏิบัติต่อลูกมีส่วนสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และ ลักษณะตามที่ต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แม่ปฏิบัติต่อลูก เช่น การควบคุมดูแล การลงโทษ การแนะนำ สั่งสอนการชมเชย และการให้กำลังใจ เป็นต้น การแสดงออกของแม่ทั้งสี่หน้า

ท่าทาง และวาจา ที่ปฏิบัติต่อกันจะมีผลกระทบต่อลูกในทุก ๆ ด้านซึ่งตรงตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ที่กำหนดว่า การปฏิสัมพันธ์ คือ กระบวนการสื่อความ และสื่อเรื่องอื่น ๆ ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยหมายถึงความถึงการรับรู้ความรู้สึก และลักษณะกิจกรรมที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีปฏิริยาต่อกัน ทำให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528 : 24-35)

กิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับบุตรด้วยการเล่นพร้อมทั้งช่วยส่งเสริมความพร้อมทางภาษาแก่บุตรด้วย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามกลุ่มอายุของเด็กดังนี้

ก. กิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับลูกอายุ 12-19 เดือน เรื่อง "ภาษาพาหนุสนุก" ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ 4 กิจกรรม ได้แก่ การเล่นเกมจ้อเจ๊อบ การเล่านิทาน การเล่นเกมตัดต่อ 2 ชิ้น การขยำกระดาษ การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเล่น พูดคุยกับลูกบ่อย ๆ เป็นการกระตุ้นให้ลูกตอบสนองด้วยคำพูดได้เรียนรู้เกี่ยวกับจังหวะ และทำนองของภาษา เป็นกิจกรรมที่สำคัญ และผู้เป็นพ่อควรจะเข้าร่วมด้วยเช่นกัน (กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข อ่างอิงใน อภาพิตร พูลนุกทวงศ์ 2533 : 22)

ข. กิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับลูกอายุ 20-27 เดือน เรื่อง "ภาษาพารูปร่างสนุก" ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ 4 กิจกรรม ได้แก่ การเล่นเกมมุม การเล่านิทาน กิจกรรมรูปร่างเรขาคณิต และการปะติด ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมทางภาษา และเรียนรู้มนทัศน์ในเรื่องพร้อม ๆ กันด้วย ดังที่ ทราฟตัน และเลอบรอง (Trafton and Leblan 1973 : 24-25) ได้กล่าวไว้ว่า การให้ความรู้เรื่องเรขาคณิตแก่เด็กปฐมวัยนั้น เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดในเรื่อง การเรียกชื่อ และแยกแยะรูปเรขาคณิตที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เด็กเป็นคนช่างสังเกตสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเขา และเป็นพื้นฐานที่จะเรียนในระดับที่สูงขึ้น เช่น เคียวกับ เพ็ชเจด ได้ค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางความคิดรวบยอดด้านเรขาคณิตแล้วนำผลการค้นคว้ามามาตั้งเป็นทฤษฎีขึ้น โดยเพ็ชเจดยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้ควรจะเป็นไปตามขั้นพัฒนาการของเด็ก โดยให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นลักษณะ

รูปธรรมมากที่สุด และให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Piaget & Inhelder 1960 : 411) และเช่นเดียวกับอีแวนซ์ (Evanche 1973 : 469) ที่ได้เสนอแนวความคิดในการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับรูปร่างต่าง ๆ ให้แก่เด็กปฐมวัยไว้ว่า ควรสอนให้เด็กสำรวจสิ่งแวดลอมเพื่อความเข้าใจในเรื่อง ตำแหน่ง รูปร่าง ขนาด นอกจากนั้นจากการสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็กเกี่ยวกับวัสดุในการเล่น จะประกอบด้วยอุปกรณ์ที่มีสี ขนาด รูปร่าง และลักษณะที่แตกต่างกัน ตลอดจนกิจกรรมที่จัดเพื่อการเรียนรู้ส่วนมากใช้วัสดุที่มีรูปร่างเป็นเรขาคณิตและรูปทรงเรขาคณิต

ค. กิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้ผู้ปกครองในการปฏิสัมพันธ์กับลูกอายุ 28-35 เดือน เรื่อง "ภาษาพหุศิลปะสนุก" ประกอบด้วย 4 กิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่ การเล่นจำใจ การเล่นนิทาน บล็อกสี การพับกระดาษ โดยเน้นให้เด็กมีการพัฒนาความพร้อมทางภาษา และการแสดงออกเพื่อให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย ความสนุกสนาน การริเริ่มสร้างสรรค์ และการเรียนรู้สิ่งแวดลอม ผู้ใหญ่ควรสนับสนุนเด็กในด้านต่อไปนี้ การจัดสภาพแวดลอมที่เอื้ออำนวยต่อเด็ก กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในทุกกลุ่มอายุ ผู้ใหญ่ควรเตรียมสื่อที่เหมาะสม เช่น กระดาษแผ่นใหญ่ ๆ สำหรับเด็กเล็ก สีเทียนแท่งใหญ่ เพื่อให้เด็กได้มีความเพลิดเพลิน และสนุกในการทำงาน การสนับสนุนให้เด็กเขียนหรือสร้างงานตามวิถีทางเฉพาะตัวของเด็กด้วยตัวเด็กเอง การกระตุ้นการสร้างสรรคงานศิลปะของเด็กด้วยการเพิ่มพูนประสบการณ์และความคิด เช่น ประสบการณ์ตรง หนังสือ ภาพยนตร์ ความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและธรรมชาติ ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์การทำงานที่ผิดพลาดของเด็ก ซึ่งนับว่าสำคัญมากเพราะจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นผลเสียกับทัศนคติที่มีต่อศิลปะ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2528)

จากหลักการแนวเหตุผล และทฤษฎีซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นหลักในการจัด "ห้องสมุดของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย และผู้ปกครอง" ผู้วิจัยเชื่อว่า ห้องสมุดของเล่นที่ประสงค์จะทดลองจัดขึ้นนี้จะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อเด็กและผู้ปกครอง เป็นการจัดโอกาสเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในด้านความพร้อมทางภาษา การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตร นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับสถานรับเลี้ยงเด็กอีกด้วย การวิจัยครั้งนี้จะมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา

เด็ก โดยความร่วมมือระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและครอบครัวในการจัดห้องสมุดของเล่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของห้องสมุดของเล่นในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีต่อความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของห้องสมุดของเล่นในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (2510-2520 ในสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2527) ได้มีพระราชดำรัส ตอนหนึ่งว่า "ข้าพเจ้าอยากให้เราต้องมีสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภทสำหรับประชาชน หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ หนังสือสำหรับเด็กวัยเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว การให้ความรู้และความบันเทิงแก่เด็ก ๆ จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ที่รอบรู้ มีธรรมะ ประจําใจมีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาที่จะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร"

ทัศนีย์ ธรรมานนท์ (2529) กล่าวถึง ของเล่นว่า ของเล่นเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อการเล่นของเด็ก ของเล่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเล่นของเด็ก เด็กมักจะได้รับของเล่นเป็นรางวัล เพราะความดี หรือความฉลาดหรือไม่ก็ในโอกาสคล้ายวันเกิด การตระหนักถึงคุณค่าของเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบของเล่น ตลอดจนความต้องการที่จะช่วยพ่อแม่เข้าใจพัฒนาการเด็กในช่วงวัยตอนต้นของชีวิต เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับลูกด้วยการจัดกิจกรรมและวิธีการอันหลากหลาย จึงทำให้เกิดความคิดในการจัดห้องสมุดของเล่นขึ้นในหลายประเทศ

จอห์นสัน และมอริส (Johnson and Morris, 1978) ได้กล่าวว่า ใครก็ตามที่ทำงานกับเด็กไม่ว่าในระบบหรือนอกระบบโรงเรียนล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น โดยเฉพาะพ่อแม่ ซึ่งเปรียบเสมือนครูคนแรก นักการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพที่ยิ่งใหญ่ของเด็กและครอบครัวโดยการให้บริการแก่ เด็กปฐมวัย และพ่อแม่ในลักษณะต่าง ๆ เช่น บริการห้องสมุดโรงเรียน

เบอร์นและโลว์ (Burns and Louve, 1960) กล่าวถึงการศึกษาของอาเลสไตน์ (Aestyne) ในเรื่องของเล่นที่มีอิทธิพลต่อการพูดของเด็กพบว่าบริเวณที่มีตุ๊กตา เครื่องครัว แท่งไม้ และดินสอสี ทำให้เด็กพูดคุยกันมาก การระบายสี การตัดกระดาษ และการอ่านหนังสือ ทำให้เด็กพูดคุยน้อย

จินตนา บัณฑวงศ์ (2531) พบว่า การที่ผู้ปกครองได้เล่นกับลูกทำให้มีพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ในทางบวกมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาร์มสตรอง และฮาร์เกรฟ (Armstrong and Hargrave, 1987) พบว่า สาเหตุของความยุ่งยากในการอ่านของเด็ก เกิดจากปัญหาทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา การศึกษาและสิ่งแวดล้อม เด็กจะมีทักษะดีขึ้นเมื่อถึงระยะที่เรียกว่า พร้อม เนื่องจากองค์ประกอบหลายอย่างในตัวเด็กที่ได้พัฒนาความสามารถที่จะช่วยการอ่านของเด็กในระยะเริ่ม เรียงหลายประการ ได้แก่ ความสามารถในการจำสิ่งที่คิด สิ่งที่เห็น สิ่งที่ได้ฟัง และความสามารถในการสรุปความคิดต่าง ๆ

จริยา เกียรติภิญญา (2511) ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทักษะ ในการเขียนตัวเลขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ต้อง การศึกษาองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อทักษะการเขียนของนักเรียน 3 ด้าน คือ องค์ประกอบด้าน การรับรู้ทางสายตา ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านการประสานงานของกล้ามเนื้อและตา พบว่า ความสามารถในการเขียนตัวเลขของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในด้านการรับรู้ ทางสายตา ทางมิติสัมพันธ์และทางการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและตา อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติในการวิจัย ดังนี้คือ

1. หลังจากการใช้ห้องสมุดของเล่น คะแนนความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย จะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
2. หลังจากการใช้ห้องสมุดของเล่น คะแนนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและ เด็กปฐมวัยจะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ห้องสมุดของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย และผู้ปกครอง จัดขึ้นสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 12-36 เดือน และผู้ปกครองในสถานรับเลี้ยงเด็ก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อจะส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในเรื่องความพร้อมทางภาษา และการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และบุตรเท่านั้น

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการกำหนดลักษณะจากบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด คือ

2.1 เป็นผู้ปกครองของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านเด็กจุฬาฯ จำนวน 15 คน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นผู้มีความสนใจและยินดีสละเวลาให้ความร่วมมือในการทดลองอย่างเต็มที่

2.2 เป็นเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านเด็กจุฬาฯ ที่มีอายุ 12 - 19 เดือน จำนวน 5 คน อายุ 20 - 27 เดือน จำนวน 5 คน อายุ 28 - 36 เดือน จำนวน 5 คน ของผู้ปกครองที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดของเล่น

3. ในการทดลองใช้ห้องสมุดของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง สามารถแบ่งเป็นการใช้ห้องสมุดสำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมทางภาษาแก่เด็กปฐมวัยในเรื่องการละเล่น การฟังนิทาน การอ่านหนังสือ และการทำงาน ทดลองสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที ส่วนกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตรใช้ทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

4. ตัวแปรในการวิจัย แบ่งออกเป็น

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ บทบาทของห้องสมุดของเล่น

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมทางภาษา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และเด็ก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างสติปัญญา เพศ อายุ และ ประสบการณ์ของผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากร

2. การวิจัยครั้งนี้ ไม่คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างสติปัญญา เพศ อายุและ ประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยที่เป็นตัวอย่างประชากร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ห้องสมุดของเล่น หมายถึง สถานที่ซึ่งรวบรวมวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับหนังสือ ของเล่น และอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ ซึ่งมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในกลุ่มอายุ 12-36 เดือน และกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง

บทบาทของห้องสมุดเล่นที่มีต่อความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมวัสดุอุปกรณ์ การให้บริการยืม คืน หนังสือและของเล่น รวมทั้งการที่ร่วมทำกิจกรรม การฟังนิทาน การเลือกอ่านหนังสือ การเล่นของเล่น และการทำกิจกรรมศิลปะ

บทบาทของห้องสมุดของเล่นที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ การให้บริการยืมคืนหนังสือและของเล่นและ การเข้าร่วมทำกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย หมายถึง คະแนนที่ผู้ปกครองและบุตร กระทำกิจกรรมร่วมกัน ด้วยการพูดคุยหรือการเล่น โดยแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทาง หรือพร้อมกันทั้งวาจาและท่าทาง เป็นพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ในทางบวก และปฏิสัมพันธ์ในทางลบ

กิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมที่ให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับ หลักการของห้องสมุดของเล่น วิธีใช้บริการห้องสมุด การเขียนบัตรห้องสมุด ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้น เป็นคู่มือ ประกอบด้วยคู่มือการให้ความรู้ผู้ปกครองและชุดกิจกรรมสื่อภาษาค้าวรักลูก

คู่มือการให้ความรู้ผู้ปกครอง คือ เอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ วิธีและหลักการ วัตถุประสงค์ของห้องสมุด การใช้บริการห้องสมุด บัตรห้องสมุด ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้น

ชุดกิจกรรม "สื่อภาษาค้าวรักลูก" คือ เอกสารที่มีลักษณะเป็นแผ่นพับ มีเนื้อเกี่ยวกับ ปฏิสัมพันธ์ รายชื่อกิจกรรมต่าง ๆ วิธีเล่น วิธีประเมินผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ พร้อมกับสื่อและอุปกรณ์ในแต่ละชุดดังนี้

ก. กลุ่มอายุ 12-19 เดือน ใช้ชุดกิจกรรม สื่อภาษาด้วยรักลูกในหัวข้อภาษา พานุกรม ประกอบด้วย การเล่นเกมจ้อเจ๊อบ การเล่านิทาน ภาพตัดต่อ 2 ชั้น การช้อกกระดาษ

ข. กลุ่มอายุ 20-27 เดือน ใช้ชุดกิจกรรมสื่อภาษาด้วยรักลูกในหัวข้อ ภาษา พารูปร่างสนุก ประกอบด้วย การเล่นเกมมุม การเล่านิทาน รูปเรขาคณิตและการปะ รูปร่างเรขาคณิต การปะตัด

ค. กลุ่มอายุ 28-36 เดือน ใช้ชุดกิจกรรมสื่อภาษาด้วยรักลูกในหัวข้อ ภาษา ศิลปะสนุก ได้แก่ การเล่นเกมจ้อ การเล่านิทาน บล็อกสี และการพับกระดาษ

แบบทดสอบความพร้อมทางภาษา หมายถึง แบบทดสอบความพร้อมทางภาษาในด้าน การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งเป็นข้อทดสอบ โดยใช้ประกอบกับนิทาน ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ หมายถึง แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ในทางบวก และปฏิสัมพันธ์ในทางลบ ซึ่งเป็นรายการพฤติกรรมที่ใช้ประกอบกับสถานการณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย

แบบบันทึกผลการชิมหนังสือและของเล่น หมายถึง การบันทึกจำนวนครั้งของหนังสือ และของเล่นที่ถูกชิมออกจากห้องสมุดของเล่น โดยผู้วิจัยเป็นผู้บันทึก

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครอง หมายถึง แบบสอบถามที่ถามสถานภาพของ ผู้ปกครองและวัดความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสภาพ การจัดห้องสมุดของเล่น และปัญหาด้านต่าง ๆ รวมถึงความต้องการใช้ห้องสมุดของเล่น

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านเด็กจุฬาฯ ซึ่งทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู และให้การดูแลอบรมสั่งสอนเด็กซึ่งได้แก่ บิดาหรือมารดาเท่านั้น

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยในบ้านเด็กจุฬาฯ ปีการศึกษา 2535 ซึ่งมีอายุ 12-19, 20-27, 28-36 เดือน กลุ่มละ 5 คน รวมจำนวน 15 คน

สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านเด็กจุฬาฯ หมายถึง สถานที่ที่รับบุตรหลานของสมาชิก สโมสรอาจารย์ ข้าราชการและลูกจ้างของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คดขรับเด็กตั้งแต่อายุแรกเกิด - 6 ปี มีบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ผู้ปกครองในเวลาราชการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมความรู้จากตำรา เอกสาร วารสาร การศึกษาคุณงามตามโรงเรียนที่มีการจัดห้องสมุดของเล่น และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาความหมายของความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย และหลักการจัดห้องสมุดของเล่น

1.2 พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในด้านภาษา และบทบาทของผู้ปกครองในการปฏิสัมพันธ์กับบุตรเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางภาษาแก่เด็ก

1.3 ศึกษาแบบทดสอบทางด้านภาษาจาก ทฤษฎี และผลงานวิจัย

2. จัดห้องสมุดของเล่นที่บ้านเด็กजूड़ा เพื่อพัฒนาความพร้อมของภาษาของเด็ก และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตร โดยดำเนินการใช้ห้องสมุดตามตารางกิจกรรม

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความพร้อมทางภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปหาประสิทธิภาพของเครื่องมือด้วยการหาระดับความยาก อำนาจจำแนก และค่าความเที่ยง

4. นำอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง ที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมาหาประสิทธิภาพด้านความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความเหมาะสมของกิจกรรมกับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการทดลองใช้จากครอบครัว จำนวน 3 ครอบครัวที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรแล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบทดสอบและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับตัวอย่างประชากร

6. รับสมัครผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม "ห้องสมุดของเล่น บ้านเด็กजूड़ा" จากผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีอายุระหว่าง 12 เดือน - 36 เดือน จำนวน 15 ครอบครัว

7. ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลองกับ

7.1 ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลองกับตัวอย่างประชากรเด็กปฐมวัยด้วยแบบทดสอบความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7.2 ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลองกับตัวอย่างประชากรผู้ปกครองด้วย แบบบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กในขณะที่ผู้ปกครอง กำลังเล่นกับเด็ก

8. จัดประชุมเปิด "ห้องสมุดของเล่น" เพื่อดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความ พร้อมทางภาษา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก จากกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง "สื่อภาษาดัชรักลูก"

9. ดำเนินการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

9.1 ด้านการให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับห้องสมุด สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ใน เรื่องของ หนังสือ ของเล่น ศิลปะ และการพบปะผู้ปกครองเพื่อยืม-คืนหนังสือและของเล่น

9.2 ผู้ปกครองแต่ละครอบครัวนำคู่มือการให้ความรู้ผู้ปกครองไปใช้กับเด็กที่ บ้านสัปดาห์ละ 1 กิจกรรม แล้วนำมาคืนตามเวลาที่กำหนด

10. จัดประชุมปิดโครงการ "ห้องสมุดของเล่น" และกิจกรรมการให้ความรู้ ผู้ปกครอง "สื่อภาษาดัชรักลูก" ด้านการแสดงผลงานของเด็กทั้งหมด พร้อมกับนัดวันที่จะทดสอบ ผู้ปกครองเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์หลังจากที่ได้ร่วมกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองแล้ว

11. ดำเนินการทดสอบหลังการทดลองกับ

11.1 ดำเนินการทดสอบความพร้อมทางภาษาหลังการทดลองกับตัวอย่าง ประชากรเด็กปฐมวัยด้วยแบบทดสอบความพร้อมทางภาษา

11.2 ดำเนินการทดสอบการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและ เด็กปฐมวัยกับตัวอย่างประชากรผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย ด้วยแบบสังเกต พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก ในขณะที่ผู้ปกครองกำลัง เล่นกับเด็กตามวันและเวลาที่ได้นัดหมายไว้

12. วิเคราะห์ข้อมูล

12.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ตามคะแนนความพร้อมทาง ภาษาของกลุ่มประชากรเด็กปฐมวัย เพื่อหาพัฒนาการความพร้อมทางภาษา โดยการทดสอบค่าที (t-test)

12.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามคะแนนปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มประชากรผู้ปกครอง เพื่อหาพัฒนาการทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก

12.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นในส่วนที่เป็นแบบเลือกตอบ มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ

12.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดประเมินค่า (Rating Scale) มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยน้ำหนักคุณภาพ ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

12.5 นำข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์-คั่นหนังสือและของเล่น มาวิเคราะห์หาความถี่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ห้องสมุดของเล่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กในวัยก่อนอนุบาล ทั้งทางด้านภาษา ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยให้เด็กได้เรียนรู้ตามที่ตนเองต้องการจากกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งกิจกรรมของห้องสมุดของเล่นจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษาและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากกิจกรรมและเกมที่จัดขึ้นตามปกติ
2. เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ในการร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมการเล่นของเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยด้วยกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองและการใช้บริการของห้องสมุด
3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย เพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละคน ด้วยการจัดห้องสมุดของเล่น ซึ่งมีทั้งหนังสือและของเล่นและกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก
4. เป็นแนวทางให้กับผู้สนใจศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับห้องสมุดของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
5. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจด้านการศึกษาปฐมวัย ที่คิดริเริ่มทำห้องสมุดของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม